

vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVE TA

Uredniški in upravnški prostori:
2657 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

TO- YEAR XXVII. Cena lista je \$6.00. Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., torek, 11. decembra (December 11), 1934. Subscription \$6.00 Yearly. STEV.—NUMBER 241

Komentarji

Se mrzlično pripravlja na ameriško "revolucijo"

Petletna kriza je jasno pokazala, da je razrednega nasprotja v Združenih državah. Te krize so tako očitne, da jih lahko vidijo tudi politični slepci, saj so jih hočejo pogledati. Vsi odklanjajo znaki "harmonije" in "skupnosti interesov", s katerimi so organi javnega mnenja in radijski slepili preproste ljudi. Danes zabrisani. Prepad med kapitalisti in nimaniji je vedno bolj širok in globok.

Govorice o ameriški "revoluciji" in preobratu na "levo" niso več navadno klepetanje; te govorice se danes z veliko resnostjo in poudarkom ponavljajo v burbonskem tisku, radiu, na tiskovnih in zborovanih veliki finančnih, trgovskih in industrijskih magnatov.

Burbonski tisk — zlasti se odklanja Hearstov tisk — dnevniki kriče o komunistični propagandi, komunističnih "zarotah" in komunističnih "pripravah za revolucijo" in strmoglavitev ameriške vlade. Človek se mora upariti za glavo, ko čita te stranske kriče in vprašati se mora, kje so ti komunisti in kje so njihove revolucionarne armade... Zaman vprašanja, odgovora ni.

Pred nekaj dnevi smo slišali krič, ki je prišel iz Californije. Burbonci so komaj rešili Californijo iz krempljev Sinterjevega "epično-demokratskega komunizma", a to jih ni bilo nič potolažilo. Še zmerom kriče v Californiji...

Predsednik nižje trgovske kamere po imenu West je deloval na zborovanju v Los Angelesu. "V Združenih državah je 1,500,000 komunistov, ki pripravljajo na revolucijo in izločevanje Amerike. Pripravimo se tudi mi!"

Stari Arthur Brisbane, ki vedno izliva svojo "modrost" v starih Hearstovih listov, ni tako burbonski kakor je West. On je mnenja, da ima svet zelo velike oči in slabe živce, toda malo v glavi, kar je dober kompliment. Brisbane piše, da vseh organiziranih komunistov v Združenih državah je okoli 30,000, če pa prištejemo še njihove simpatičnike, jih bo približno 100,000, a kaj je to številko napram 123 milijonom obojestranskih Američanov?

Nam se dozdeva, da burbonci ne tako zabiti, kakršne se delajo. Njihov neprestani krič o komunistični nevarnosti ima svoje vzroke. Kadar tat kriči: "Prijemite tat!" — ima dober razlog. Odrvniti hoče pozornost sebe, da ljudje ne vidijo — razrednega blaga pod njegovo roko. Burbonci kriče o "rdeči revoluciji", da zakrijejo pod svojo suknjo načrte za fašističnega prevrata.

Nikar se ne varajmo! To nam vno vpitje o "rdečih zarotah" — naraščajočo silo — pomeni — naraščajočo nevarnost komunizma. Burbonci morajo na kak način opreči svoje zaščitniške naprave!

Batlerjevo senzacijo o fašističnem pohodu v Washington spretno potlačili. Ta reč je malo nadležna, zato je "otročje pesni". Pozabimo!... In v bodoče več previdnosti!...

Medtem pa mrzlično deluje namaj sto organizacij pod različnimi imeni in barvami srajc, raznimi znaki in firmami, ki s financami iz — enega samega vira.

DRUŽBE KAVČUKA PROTI DELAVSKIM VOLITVAM

Volitve odložene, dokler sodišče ne reši sporne točke. Vse kaže, da bo prišlo do odprtega boja z magnati

Akron, O. — (FP) — Tovarniške volitve pri Firestone in Goodrich kompaniji so bile odložene po pokrajinskem delavskem odboru, dokler zvezno sodišče v Cincinnati ne reši sporne zadeve. Goodrich kompanija je namreč odklonila dati odboru imenik delavcev v svrhu volitev, nakar je slednji šel na sodišče.

Narodni delavski odbor je pa naznanil, da ne bo skušal enforirati svojega odloka, dokler ni zadeva končana pred sodiščem. (Vprašanje enforiranja njegovih odlokov sploh ne spada odboru, marveč justičnemu departmentu, ki se pa za to dosti ne zmeni. Do zdaj je šel le z dvema zadevama pred sodišče.)

Kakor je razvidno, se bodo kavčukarske družbe prav tako upirale priznanju unije, če in kadar se delavci izrečejo zanje pri volitvah, kakor vse druge velike korporacije. To so že dale razumeti. Situacija med tukajšnjim delavstvom postaja vedno bolj napeta.

Vse izgleda, da bo v kavčukarski industriji prišlo do odprtega boja, do stavke. V tako stavko bi bila direktno zapletena tudi Ameriška delavska federacija, če kavčukarskim unijam prej ne izda čarterja za ustanovitev splošne industrijske unije. Zadnja konvencija federacije je sicer tako zaključila, toda eksekutiva še ni izvedla tega zaključka. Skoraj gotovo se bo tudi obnavljala s tem vsled bojazni pred jurisdikcijskimi boji, oziroma radi opozicije večjega števila unij, ki bi si rade razkosale kavčukarske delavce.

In če pride do stavke, bodo kavčukarski delavci skoraj gotovo zahtevali, da federacija odpre svoj stavkovni sklad, v katerem ima zdaj okrog pol milijona dolarjev. V ta sklad so veliko prispevali prav ti delavci — člani federalnih unij, ki spadata direktno k federaciji, prispevajo v ta sklad 12 in pol centa na mesec.

S tako močno stavkovno blagajno bi se dali ukrotiti tudi kavčukarski baroni, pravijo tukajšnji starejši unionisti. In če ne pride do odprtega boja v tej industriji, je prihodnje leto tak boj skoraj neizogiben pa v avtni industriji. Tudi avtni delavci bi lahko upravičeno zahtevali od federacije, da iz svojega stavkovnega sklada financira njih stavko, ker tudi sami prispevajo v ta sklad. Prihodnji meseci bodo vsekakor prinesli važne dogodke v obeh industrijah.

Novi izgredi v Parizu
Pariz, 10. dec. — Včeraj so bili izgredi med policijo in okrog 1500 pohabljenimi vojnimi veterani, ki so demonstrirali proti znižanju pokojnine. Bil je mučen prizor, ko so veterani suvali policaje z lesenimi nogami in mnogi so se valjali po mokrih tleh, ko so jih policaji prevrnili. Končno je policija ustavila demonstracije.

Angleški, italijanski, holandski in švedski vojniki pojejo v Posaarje

Zeneva, 10. dec. — Svet Lige narodov je definitivno sklenil, da bo "armada Lige narodov" za časa plebiscita v Posaarju prihodnji mesec obstajala iz mešanji čet, ki jih prispevajo Anglija, Italija, Holandska in Švedska. Vse te države so pristale na sodelovanje in Nemčija je zadovoljna. Ta mešana armada bo štela okrog 5000 moč.

Depresija stvorila 26 novih milijonarjev v Ameriki!

Število onih, katerih letni dohodki znašajo \$5000 in manj, se je pa skrečilo

Washington, D. C., 10. dec. — Federalni biro dohodninskega davka poroča, da je bilo leta 1933 šestindvajset novih milijonarjev v Združenih državah. Toliko milijonarjev je bilo manj v letu 1932. Šestindvajset oseb je prijavilo milijon dolarjev ali več dohodkov v lanskem letu. Na drugi strani je bilo v letu 1933 81,000 manj prijavilencev z letnimi dohodki \$5000 ali manj. To zadene mezdne delavce, kar znači, da je lani manj mezdnih delavcev delalo kakor v prejšnjem letu in vsled tega ni bilo dohodkov — in ni bilo treba plačati dohodninskega davka.

Skupna vsota vseh prijavljenih dohodkov posameznikov v letu 1933 znaša \$10,845,653,632, medtem ko je v letu 1932 znašala približno eno milijardo dolarjev več. Število posameznih prijav dohodkov je padlo od 3,760,402 v letu 1932 na 3,660,105 v letu 1933.

Illinoiske oblasti bodo tožile brezposelne

V Hillsboru pride pred poroto 14 brezposelnih radi demonstracij zadnjjo pomlad. Obtoženi so kriminalnega sindikalizma.

Hillsboro, Ill. — (FP) — Dne 7. januarja se bo na tukajšnjem okrajnem sodišču pričela ena najvažnejših antidelavskih obravnav v povojni zgodovini Illinoisa. Država se je končno odločila, da bo prosekutirala 14 brezposelnih, ki so bili aretirani zadnjjo pomlad pri demonstracijah, ki so jih izzvale religne goljufije.

Razen dveh stanujejo vsi obtoženci v tem okraju — Montgomery. Obtoženi so kriminalnega sindikalizma ali kršenja protidelavskega zakona, ki je bil sprejet 1919. Če bodo spoznani krivim, jih čaka zapor od enega do deset let.

Država bo nastopila proti njim, češ, da so — prekucahi! Vse prekucaštvo tukajšnjih brezposelnih, ki je bilo pa v tem, da so spomlad organizirano protestirali proti goljufijam v zvezi z razdajanjem in razpolaganjem reliefa.

Krožek notranjih raketirjev, med katerimi so bili po izjavi državnega prosekutirja tudi tako visoke osebe, "da bi bilo prevroče jih prosekutirati" (ta krožek je nakazoval relief tudi — nagrobnim kamnom, denar si pa razdelil med seboj). V tem krožku je bilo več trgovcev, ki so se organizirali z drugimi stoprocentneži vred v fašistični bandi, ki terorizira delavce. S tem terorjem so fašisti zaenkrat popolnoma uspehi. Zatrli so vse shode in sestanke delavcev.

Obtoženci so bili dalj časa v preiskovalnem zaporu, ker je bilo zanje določeno izredno visoko poroštvo — v skupni vsoti nad \$80,000, ki je bila končno dolžena.

Ta slučaj je zopet sprožil zahtevo za odpoklicanje antisindikalističnega zakona. Državni senator James O. Monroe iz Collinsville je naznanil, da bo v prihodnjem zasedanju legislature predlagal brisanje te antidelavske postavke iz zakonika. To zahteva tudi Civil Liberties unija in druge delavske organizacije.

Bivši politični kaznenec kongresnikov tajnik

Seattle, Wash. — Novi kongresnik Marion Zionchek, ki slovi za radikalca, je imenoval za svojega tajnika Huleta M. Welsa. Wels je bil za časa svetovne vojne predsednik tukajšnje centralne unije, namreč dokler ni bil vržen v zapor radi nasprotovanja vojni. Pozneje je bil tudi v Rusiji.

MOONEY BO SVOBODEN V NEKAJ MESECIH?

Njegov odvetnik Finerty goji upanje, da bo akcija pred vrhovnim sodiščem ugodno izpadla za Mooneyja

New York. — (FP) — Ali bo Tom Mooney v bližnji bodočnosti svoboden po 18 letih zapora radi omreženja? Njegov odvetnik John Finerty, ki je s Frankom Walshem pred vrhovnim sodiščem vložil aplikacijo za prisiljenje californijskih oblasti, da Mooneyja izpuste iz ječe, upa, da se bo to zgodilo v nekaj mesecih.

Sličnega mnenja so tudi mnogi drugi odvetniki, ki so bili do sprejetja Mooneyjeve peticije po vrhovnem sodišču skeptični, da bo Tom še kdaj prost. Californija mora vložiti ugovor proti Mooneyjevi peticiji do 22. decembra, nakar se bo vrhovno sodišče pričelo baviti s to zadevo.

Mooneyjevi odvetniki bodo pred vrhovnim tribunalom argumentirali na podlagi tako zvane "due process" klavzule 14. amandmenta ustave, ki je v preteklosti skoraj izključno služila kapitalistom. Ta klavzula namreč varuje vsako osebo (ali trdko) pred legalno izgubo svobode ali premoženja.

Velike korporacije in kapitalisti sploh se te klavzule poslužujejo, in to z uspehom, proti redukcijam cen, na primer v javnopravnih industrijah, in proti zakonom, katerih tendenca je okrnjenje lastninskih pravic. Prav ta klavzula zabranjuje eksproprijacijo. V preteklosti jo je vrhovno sodišče raztegnilo zelo široko v obrambo kapitalističnih interesov.

Sele pred nekaj leti je bila aplicirana za protekcijo osebne svobode. Vrhovno sodišče je na podlagi te klavzule pred par leti na primer odredilo novo obravnavo v znani scottaborški zadevi, češ, da proces ni bil legalen.

Slično stališče bosta Mooneyjeva odvetnika, Finerty in Walsh, zavzela tudi v tem slučaju. Pred vrhovno sodišče bosta šla z dokazi, da je bil Mooney spoznan krivega radi omreženja s pomočjo krivega pričanja, in drugič, da vsled tega njegova obravnava ni bila v skladu z "due process" klavzulo.

Revija Today, ki jo urejuje profesor Moley, Rooseveltov "možganski trustar št. 1", je zadnji teden zopet prinesla članek, ki potrjuje Mooneyjevo nedolžnost. Ker je ta publikacija nekatano neoficijalno glasilo Rooseveltove administracije, je po tem sklepati, da bi tudi zvezna vlada rada videla osvoboditev Mooneyja. Za ta sentiment je nedvomno mnogo odgovorno dejstvo, da je zadnjjo pomlad administracija dobila nad 3000 brzojavov od unij in drugih delavskih skupin, ki so predsednika urgirale, naj odredi justičnemu tajniku, da se zavzame za Mooneyja.

Svila iz smrekovine

New York. — Nov proces izdelovanja umetne svile iz smrekovega lesa je bil naznanjen zadnji teden. Iznajdba je delo kemikov v južni državi Georgiji, kjer so obširni smrečji gozdovi in katere nameravajo pretvoriti v svilno platno. Iznajditelj pravi, da bo produkcija smrečje "svile" veliko cenejša, dočim bo obleka iz tega materiala zelo trpežna.

Gulaž za brezposelne

New Orleans. — V tukajšnjih štirih klavnicah so napravili že 1,400,000 konzerv "hamburgerjev", gulaža in juhe za brezposelne, ki so na relifu. Ta "prijoljšek" dobe poleg običajne dole. Te konzerve je vlada napravila iz poklane živine, katero je kupila v po suši prizadetih krajih.

Liga bi rada ugodila Belgradu in Budapešti

Anglija na čelu gibanja za "vsestransko zadoščenje."

Mala ententa je proti temu in zahteva obsodbo Ogrske. Najbrž bodo vso stvar odložili, da se "vroča kaša ohladi." V ozadju vsega konflikta je revizija mej. Jugoslavija ustavila deportacije Madžarov

Ameriško - hrvaški separatisti prevzamejo odgovornost?

Tako izjavlja predsednik "hrvaškega narodnega kongresa" v Pittsburghu

Ameriško časopisje je v ponedeljek objavilo sledečo vest:

Sharon, Pa. — Anton Zubak, predsednik Hrvatskega narodnega kongresa, je izjavil v nedeljo zvečer: "Hrvaško ljudstvo je pri volji prevzeti odgovornost za umor jugoslovanskega kralja Aleksandra, ampak jaz ne verjamem, če je kdo v Združenih državah, ki ve, kje in kdaj je bil dogovorjen ta umor. Načrt za atentat je bil lahko narejen v Južni Ameriki, Evropi ali celo v Afriki."

Zubak, ki je v Pittsburghu predsedoval hrvaškemu narodnemu kongresu, je zadnjo soboto z drugimi vred poslal kablogram v Zenevo na naslov Lige narodov zahtevajoč, da "morajo srbske čete izprazniti Hrvaško, kajti Hrvatje zahtevajo svojo neodvisno državo in nič manj." To je po Zubakovem mnenju zahteva milijon Hrvatov v Združenih državah in Kanadi.

Ko je bil Zubak informiran o vesti iz ogrskih virov, da Jugoslavija grozi Ogrski z vojno, je dejal: "Če Jugoslavija začne vojno, bo polovica njene armade revoltirala."

Finančna kriza v Italiji

Mussolini odredil, da morajo vsi v Italiji izročiti tujezemske vrednostne papirje

Rim, 10. dec. — Italijanska vlada je odredila, da mora vsakdo v Italiji, ki poseduje inozemske dolžnice (bonde), delnice, druge vrednostne papirje in inozemsko valuto, izročiti vse to državnim banki v Rimu, zakar dobi protivrednost v italijanskih lirah. S tem papirjem bo vlada potem — ko ga izmenja v zlato — krila deficit v mednarodni trgovini.

Italiji zmanjkuje zlata. Vsak mesec odide iz Italije povprečno za 150 milijonov lir zlata za kritje večnega deficita v trgovinski bilanci. Vnovčeni inozemski papirji, ki jih izroče Italijani, prinesejo okrog tri milijarde lir — če pojde vse po sreči.

Relifna administracija ima dober biznis

Washington. — V novembru je bilo skoraj 200,000 več družin in posameznikov na vladni relifni listi kakor v septembru, poroča Federal Relief Emergency administracija.

Skupno število "klijentov" zdaj šteje okrog 4,200,000, od katerih je 850,000 samec in samice, ostali pa so družine. Relifna administracija pričakuje stalno naraščanje prošenj skozi vse zimo. Za november je izdala \$132,812,054, za december bodo zvezni relifni izdatki znašali pa nad sedem milijonov več.

Avstrija izpustila 2500 nacijev iz zapora

Dunaj, 10. dec. — Danes je bilo izpuščenih iz zapora 2500 nacijev, ki so sodelovali v zadnji juljski revoluci. To je nov dokaz, da se Avstrija in Nemčija zblížujeta.

"Relifno meso" konzervira tudi v drugih klavniških mestih.

Belgrad, 10. dec. — Višji uradniški vlade so danes naznanili, da Jugoslavija ne bo storila nobenega koraka za "direktni obratun" z Ogrsko, ako Liga narodov ne da zadoščenja Jugoslaviji.

Zeneva, 10. dec. — Svet Lige narodov se danes bavi s kompromisnim predlogom, ki je v glavnem prišel od Anglije in ki se glasi, da Liga narodov na splošno obsodi umor kralja Aleksandra, obenem pa naloži Ogrski, naj preišče zadevo, navedeno v jugoslovanski obtožnici in kaznuje svoje uradnike, ako dožene njih krivdo. — Nadalje je pred svetom Lige narodov predlog, da Liga ustanovi posebno mednarodno sodišče petih članov, ki bo imelo moč zasledovati in kaznovati mednarodne atentatorje in sokrivce, ki pobegnejo v tuje dežele.

Zeneva, 10. dec. — Včeraj je bila dolga vrsta privatnih konferenc med vodilnimi člani sveta Lige narodov z namenom, da najdejo formulo sporazuma, ki naj zadovolji obe sporni stranki, Jugoslavijo in Ogrsko, ne da bi Ogrska dobila pečat odgovornosti za umor Aleksandra Karađorđevića. Anglija je na čelu gibanja za takšno formulo in Italija pomaga. Že v soboto so nevturalci okoli Anglije uprepli v načelu sugestijo zastopnika Chile, da je najbolje, če svet Lige narodov odrine jugoslovansko spomenico v ozadje in sprejme načrt novega pakta zoper "mednarodne atentate in terorizem sploh" in ta načrt naj se predloži vsem članicam Lige v ratifikacijo.

Glede te sugestije je bilo precej debate in tudi Francija se je izrekla za nekaj takega. Maksim Litvinov, zastopnik sovjetske Rusije, ki podpira Francijo in kateri se strinja, da je treba Ogrsko pokarati zaradi njenih trajnih hujskarij, je tudi pozdravil tak načrt. Rekel je, da je mednarodni terorizem sramota, ki neprestano ogroža mir. "V Rusiji smo tudi terorizirali za časa carja, toda mi smo ubijali svoje vladarje, tujim smo pa dali mir," je dejal Litvinov.

Mala ententa je pa proti temu; mala ententa zahteva, da mora Jugoslavija dobiti zadoščenje.

Ogrski zastopnik Tibor Eckhardt je včeraj razburil diplomate, ko je sporočil, da so zastopniki Jugoslavije zagrozili z vojno Ogrski, če ne bodo zadoščena pri Ligi narodov. Takoj nato so bile nove konference in kaj so skuhal, bo razvidno danes, ko se obnovi seja sveta Lige narodov. Jugoslovanski zastopniki zanikajo grožnjo vojne, pokazali pa so, da niso zadovoljni z izmikanjem večine članov sveta in jezi jih Italija, ki je v soboto očitno nastopila za revizijo mej male entente kot "edini izhod iz večne krize v srednji Evropi."

Da je revizija mej na dnu vsega tega, ni bilo še nikdar tako jasno, toda francoski minister zunanjih zadev Laval je tudi jasno povedal, da vsak poskus revizije mej znači vojnjo. Jugoslovanski delegatje so tudi jezni na Anglijo, ker jih je njen zastopnik Anthony Eden kritiziral zaradi izгона Madžarov. Rekel je, da je nečloveško in brutalno znati se nad madžarskimi prebivalci v Jugoslaviji, ki ne morejo biti vsi odgovorni za marsejski atentat. Ogrska zanika vsako krivdo in Italija jo podpira na vsej črti. Dočim je ogrski zastopnik

(Dolge na 2. strani.)

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnina: za Zdravne drlake (Ivan Chig-
gna) in Kanado \$4.00 na leto, \$5.00 na pol
leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cienro
\$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za in-
smerstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Cienro \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Nakopila se ne
vratajo.

Advertising rates on agreement.—Manu-
scripts will not be returned.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

O tem in onem

Gowanda, N. Y. — Ameriška vlada je zadnja leta napravila o-
krog četr milijona dolarjev, da
je končno privlekla starega In-
sulla iz Evrope ter ga postavila
pred sodišče v Chicagu, ker je
ogoljufal ameriško ljudstvo za
milijone. Preiskava se je nekam
hitro zaključila, porota pa spo-
znala Insulla nekrivim. Kriva je
depresija, ne Insull.

Andrej Mellon je obtožen, da
je ogoljufal vlado v času, ko je
bil gvezni zakladnik, za tri mi-
lijone, ker ni plačeval dohodnin-
skega davka. Sedanji vladni u-
radniki pritiskajo nanj, da pla-
ča to vsoto, Andrej se jim pa
smeje, ker on dobro ve, da mu
ne bo vlada nič naredila.

Charles G. Dawes, bivši pod-
predsednik Združenih držav,
kandidat za predsednika ter Ho-
ovrom in zraven seveda tudi ban-
kir, je leta 1932 pustil službo pri
omejenji korporaciji, vzel 80 mi-
lijonov iz korporacijske blagaj-
ne ter odšel domov v Chicagu.
Tudi za njim so se spustili de-
mokratje v dirko. Dvomljivo pa
je, da bi dobili kaj tega ljudske-
ga denarja nazaj. Živimo pač v
depresiji!

Ko je začela sedanja vlada
preiskovati trgovino z morilnim
orožjem, je prišlo na dan, da je
dobiček DuPont družbe narasel
od 18 milijonov v letu 1914 na
158 milijonov v letu 1917. Ker
pa ljudstvo nekam postrani gle-
da in se zgraža nad takim poč-
etjem, priporoča DuPont vladi,
naj v slučaju vojne ona nadzo-
ruje trgovino z municijo. Saj
jim je vlada prepovedala izvažati
morilno orožje na Kubo, pa so
ga pošiljali v zabojih, ker je bilo
označeno, da je blago za razne
atletске klube. Je pač depresija
in DuPont si želi še več profita.

Ko je prišla vlada na dan s
svojo Niro, so se industrijanci u-
pirali z vsemi štirimi in se iz-
govarjali, da hoče vlada uničiti
ameriške industrije ter njih do-
bičke. Eden izmed teh je pa čez
šest mesecev pel slavo Roosevelt-
u, ker je njegova čevlarska
družba naredila štiri milijone
več profita kakor pred Niro. Bil
pa je zopet med prvimi, ki so
vpili na ves glas v Washingtonu,
ko je hotela vlada izdelovati čev-
lje za brezposelne. Vlada naj ra-
je kupuje od njih, da bo dobiček,
saj smo vendar v depresiji.

Roosevelt je obljubil ljudstvu,
da bo znižal brezposelnost. Se-
daj, ko je v Beli hiši že 19 me-
secev, je še vedno 10 milijonov
brezposelnih. Ker ni dela, daje
vlada delavcem živila. Tako se je
že večkrat pripetilo, da so de-
lavci, ki so uživali ta živila, zbo-
leli in tudi umrli. Radoveden
sem, če misli možganski trust
in zdravniki napol erknjenega
kapitalizma odpraviti depresijo
in brezposelnost s tem, ko pla-
čuje farmarje, da ne delajo na
farmah ali pa pridelke istih uni-
čuje v času, ko delavec vsega
strada. Morda namerava maso
brezposelnih zastrupiti s svojimi
živili, da tako reši bogatine
pogina in ti naj bi še nadalje drli
koko delavstva za svoje dobičke.
Ce ima vlada tak načrt, potem
smo v resnici "On Our Way", ka-
kor se glasi naslov knjige, kate-
ro je Roosevelt spisal pred nekaj
meseči, a pozabil je zapisati, da
smo res na poti k vragu.

John Matekovich.

Prireditve društva "Mohawk"

La Salle, Ill. — Nada Rasovich
piše v Chicago Daily News o ju-
goslovanskem kralju Aleksandru
in hvali njegove velike zasluge
za dobrotit Srbov, Hrvatov in
Slovencev. Piše, kako je ljubil
revne kmete, kako je z njimi ob-
čeval, kadar se je vozil po de-
želi. Pri njih se ustavljal in z
njimi diskuziral razna vprašanja
ter jih izpraševal o idejah za iz-
boljšanje poljedelstva.

V raznih listih smo čitali, da
je kralj Aleksander imel nad
milijon dolarjev letne plače in
to v mali in revni državi Ju-
goslaviji. Tiste prihranke, ki jih
je imel, ni zaupal svoji lastni dr-
žavi, pač pa je imel 10 milijonov
dolarjev v švicarskih in franco-
skih bankah. Nikakor ne morem
razumeti, kakšno ljubezen je res
mogel imeti do revnega kmeta,
ako je dobival tako velikansko
plačo, katero so mu morali pla-
čevati kmetje z davki. Najbrž je
imel toliko ljubezni kakor kapli-
talist do svojih delavcev, ki je

gleda, kako bo čim več izprešal
iz delavca, za delavčev eksisten-
co se pa ne briga. Ce bi bil kralj
res imel ljubezen do priprostitih
ljudi, bi si bil gotovo znižal plačo
in tako breme davkov. Kapita-
list, ki bi znižal profit ter de-
lavcem dal večjo plačo, bi lahko
še takrat pokazal ljubezen do
priprostega ljudstva. Od samih
besed človek ne more živeti.

Angleško poslujoče društvo št.
573 v La Sallu priredi igro "Here
Comes Charlie" v treh dejanjih
v četrtek, dne 13. decembra, ob
7. zvečer v Slov. nar. domu. Po
igri bo ples in prosta zabava v
spodnji in zgornji dvorani. Igra
je v dobrih rokah, zato je priča-
kovati, da bomo deležni mnogo
duševnega užitka. Priporočljivo
je, da se je cenjeno občinstvo
udeleži ter pomaga mlademu
društvu, da se njih želja prej u-
resniči. Oni nameravajo imeti
tudi božični program. Ves pre-
bitek, katerega bodo imeli od te
prireditve, bodo porabili za bo-
žična darila vsem otrokom, čla-
nom SNPJ v La Sallu. To dru-
štvo ima dragoceno idejo, da se
mladina navaja na ljubezen do
društva. Društvo Mohawk bo po-
tem laglje agitiralo za pomno-
žitev svojega članstva in za mo-
gočnega delavsko podporno orga-
nizacijo SNPJ. Na starše apelir-
amo, da se udeleže prireditve
13. decembra, za kar vam bo
mladina hvaležna.

Vse cenjene člane Gospodar-
skega kluba se uljudno prosi, da
se udeleže glavne seje, na kate-
ri se bo volil odbor za leto 1935
in mnogo drugih važnih zadev
bo na razpravi. Seja se vrši dne
12. decembra zvečer v navadnih
prostorih. — Frank Martinjak.

Ekonomske in finančne problemi

Detroit, Mich. — Zadnje čase
meščansko časopisje veliko piše
o vračajoči se prosperiteti in iz-
boljšanju ekonomskega položaja,
da imajo bankirji polne blagajne
denarja in rezerve na razpolago,
ampak to je navadno pretirava-
nje in slavošpev obstoječemu si-
stemu.

Vse to je pesek v oči ameri-
škemu ljudstvu, kar potrjuje po-
ročilo federalnega zakladnika, v
katerem je rečeno, da znaša de-
ficit v zadnjih petih mesecih \$1-
432,240,962 v primeri z vsoto
\$772,465,574 pred enim letom.
Vlada potrebuje nadaljnje poso-
jilo \$900,000,000 v relifne svrhe.
Poročilo dalje pokazuje skupne
izdatke \$2,892,632,093 koncem
novembra, od katerih je bilo po-
trošeno za nujne potrebe in iz-
boljšanja položaja \$1,460,391-
130. Vlada je zbrala le \$1,460-
391,130 posojila, kar pomeni, da
znaša danes javni dolg \$27,298-
896,557 pred enim letom pa je
znal \$23,534,115,771. Z novim
relifnim posojilom bo dolg na-
rasel na 28 milijard, na vsako v
Ameriki živečo osebo \$225.

Vladni zakladnik dalje poroča,
da bo to posojilo zadostovalo sa-
mo do 15. marca prihodnjega le-
ta. Ako se le malo poglabimo v
te ogromne številke in vladne
stroške za relif, lahko vsak opi-
zi, da gre Rooseveltov "new
deal" rakovo pot. Ako bo šlo ta-
ko naprej, bomo v par letih vsi
v velikanski armadi dolžnikov.
Delali in gradili smo, bankirji pa
so nam pobrali vse, kar smo za-
služili, sedaj pa jim še vsaka o-
seba v Ameriki dolguje \$225. To
je čudno in zdi se neverjetno, to-
da dokazi so pri rokah.

"Kingfish" senator Huey Long iz Louisiane in nekaj dik-
tater te države, ubija čas na po-
čitnicah v Hot Springsu, Ark.

Položaj se ne bo izboljšal, do-
kler bodo vladali bankirji in do-
kler bodo delavci volili dolarske
kandidate in zastopnike magna-
tov, ki kontrolirajo stari stranki.

Pred enim letom smo čitali, da
je avtomobilska industrija ključ,
ki bo odprl vrata, skozi katere
bo prišla prosperiteta. Ta pro-
paganda se je vršila zaradi tega,
ker je bila na vidiku stavka av-
tomobilskih delavcev. Nezavedna
masa je propagandi nasleda in
verjela lepim obljubam. Danes
je vse tiho o tistem ključu, av-
tomobilski delavci včasoma po-
čivajo doma in imajo dovolj časa
za študiranje tiste zavejavalne
propagande, ki so jo širili mag-
natje. Vse lepo doni in vse se
lepo sliši, kadar se gre za dobi-
ček mogotev. Ce delavec zahte-
va kos kruha, ga takoj označijo
za prekuha in rdečkarja.

V Ameriki je okrog dvajset
milijonov delavskih volilcev in
vsi so na beraški stopnji ter žive
v mizeriji, kljub temu so ponov-
no sedli na limanice in oddali
svoje glasove tistim, ki so odgo-
vorni za njih bedo. Skrajni čas
je že, da se delavci združijo v
močni organizaciji in obračunajo
z izkoriščevalci. — Anton Jurca.

Seja delničarjev Slov. doma.

La Salle, Ill. — Delavske raz-
mere v tej okolici so še vedno
na paui. Dve cementarni počiva-
ta, ena pa obratuje po malem.
Kadar obiskujemo rojake, opa-
zim, da potrebujejo še veliko
poduka, posebno med farmarji
v tej okolici, ki ne razumejo vzro-
ka te krize, ker ne čitajo delav-
skega časopisja.

Na sporedu je večje število za-
bav. Društvo Mohawks bo dne
13. decembra uprizorilo igro in
plesno veselico in eventualni do-
biček se bo porabil za božično
priredbo slovenskim otrokom.
Soc. klub namerava prirediti do-
mačo zabavo, klub št. 3 v Ogles-
byju pa ima v načrtu ples in
kratko igro, katero bo postavil
na oder po novem letu.

Dne 30. decembra se bo vršila
letna seja delničarjev Slov. do-
ma. Sedaj je precej prekanja,
kdo naj dobi točilnico v najem,
kajti delničarji želijo, da bi dom
čimprej poravnal dolg.

Mnogi delničarji so za to, da
se na seji izvoli dober upravni
in nadzorni odbor in da se dobi
dobrega, obzirnega in potrpežli-
vega človeka, ki bi za nekaj stal-
ne plače in gotov dobiček od to-
čilnice vodil ta posel v korist do-
mu in delničarjem. Z dobro voljo
in požrtvovalnim delom rojakov
se lahko napravi uspeh, na ma-
lenkoste osebnosti pa je treba
pozabiti. Cilj zavednega delav-
stva je vodstvo vseh obratov na
kooperativni podlagi v korist
človeštva in ne za osebni dobi-
ček posameznikov. To bi bilo v
čast Slovencev, toda med na-
mi je več nazadnjakov, ki mi-
slijo, da je preveč zavisti in ne-
voščljivosti. Do neke mere je to
res, toda mnenja sem, da bi se
z dobro voljo lahko odpravile. A-
ko privatna družba obratuje ti-
soče prodajal z lepim dobičkom,
bi jih lahko tudi mi.

Depresija še vedno traja in
vprašanje je, če smo aktivni v
boju proti tistim, ki so odgovor-
ni za mizerijo med delavci. De-
lavska izobrazba je potrebna in
iti moramo na delo, da dobijo de-
lavski listi kot Prosveta, Prole-
tarec in drugi več naročnikov.
Vsi na delo, da bomo nekaj do-
segli v svojo korist.

A. Udovič, 573.

Maček okrog vrele kaše ...

Cleveland, O. — "Odgovor in
pojasnilo" tajnika Slov. del. do-
ma v Clevelandu je lahko odgo-
vor, ni pa nobeno pojasnilo, ker
ničesar ne pojasni; pa tudi od-
govor je strašno slab, ker ne od-
govarja na moj glavni očitke,
namreč da me je pustil v zmoti
glede vsebine sporne izjave.
Sploh pa Coffovo izjavljanje
spominja človeka na mačka, ki ple-
še okrog skledе vroče kaše, piha
in piha, toda kaše lotiti se ne
upa ... "Dokaz", ki ga Coff na-
vaja proti meni in ki naj priča,
da jaz zavijam in delam zgago,
ne drži: ne gre za to, kaj stoji v
zapisniku in kaj je direktorji
sprejel v zapisnik na prihodnji
seji. Dejstvo je, da je bila spor-
na izjava prečitana, tako da je
poleg mene še več navzočih ni
razumelo in nismo vedeli, za kaj
je prav za prav šlo in da Coff
potem, ko mu je moralo biti jas-
no, da smo glede vsebine to izja-
ve v zmoti, predvsem pa jaz, ni
hotel stvari pojasniti. Na ta
glavni očitke Coff ne ve odgo-
vori.

Ivan Jontez 53.

Brezposelnost in brezdomnost re-
veži še vedno iščejo "new deal"
po smetiščih in odlagališčih, kjer
brakajo za ostanki jedil.

Ce je pa še kdo drugi izmed
direktorjev pred njim čital ome-
njeno izjavo, tedaj to dokazuje
samo to, da so poleg Coffa odgo-
vorni za komedijo tudi oni.

S tem je stvar v Prosveti za-
me zaključena.

Ivan Jontez 53.

Vseslovanski koncert v Chicagu

Chicago. — Zadnje nedeljo ve-
čer je bil v Civic operi prvi vse-
slovanski koncert, na katerem so
bile zastopane vse slovanske sku-
pine z zbori. Udeležba je bila o-
bilna — cenejši sedeži so bili za-
sedeni, ne pa dvadolarski. Pro-
gram je trajal tri ure.

Nastopilo je okrog 1500 pev-
cev, po čemer bi bilo soditi, da
je slovanska pesem mogočno do-
nela po opernem gledališču. Sku-
paj so nastopili v prvi točki —
ameriški himni "Star Spangled
Banner". Pogled na tako veliko
število pevcev je bil res impo-
zanten, toda ozračje se ni tre-
slo od glasov kakor bi človek
pričakoval. Pri paznejšem motre-
nju se je videlo, da je mnogi ni-
so znali, šibki so bili posebno mo-
ški glasovi, čeprav jih je bilo nad
polovico.

Prvenstvo je odnesel ukrajin-
ski zbor — 52 moči — ki je v
resnici imenitno pel. Dobra je
bila tudi češka Lira (moški
zbor) in moška sekcija hrvat-
skih zborov, ki je pela "Morje".
Slovaška in ena poljska skupina
(prva) je bila slaba — slovaška
skupina (10. točka) prav slaba,
ostale so bile pa nekje v sredini
— nekatere boljše, druge manj
efektivne. Med srednje je vste-
ta tudi slovanska skupina (Lira,
Slovan in Adria). Pri "Nazaj v
planinski raj" je precej manjka-
lo. Izmed jugoslovanskih skupin
v mešanem zboru so bili Srbi naj-
bolj živahni.

Pri vseh skupinah, ki so se za
nastop kombinirale, je bilo opa-
ziti, da to ni lahka stvar. Brez
zadostnih skupnih vaj je namre-
č nemogoče izbristati indivi-
dualnega okusa in sposobnosti
posameznega pevovodje. Posle-
dica je večja ali manjša dishar-
monija.

Kratek nagovor o pomenu te
skupne priredbe je imel liberal-
ni pastor Ljudske cerkve dr.
Preston Bradley, ki je v Chicagu
znan nedeljski pridigar po radiu.
O kakšni konzulovski politiki
vsaj na prireditvi ni bilo sluha.
Videti je bilo, da so se funkci-
onarji držali v mejah skupne slo-
vanske pevske priredbe kot take.

Poročevalec.

Prireditve gospodinskega kluba

Farrell-Sharon, Pa. — Pozi-
vam vse člane Slovenskega do-
ma kakor tudi člane in članice
vseh naših gospodarskih, pod-
pornih in kulturnih društev, da
pripeljejo na božični večer, 24.
dec., svoje družine v Slovenski
dom, kjer priredi Gospodinski
klub, odsek doma, šaljivo igro
"Mož-gospodinja". Igro bodo
predstavljale izključno le ženske
v moških ulogah, poleg tega bo
tudi enodejanka v angleškem je-
ziku, ki jo bodo izvajale dekleta
Gospodinskega kluba, razni go-
vorji, nazadnje pa pride stari Mi-
klavž. Da li bo kaj nosil, še ni
znano, izvedel sem pa, da so čla-
nice Gospodinskega kluba dale
precej veliko naročilo staremu
svetniku. Torej pridite vsi in
pripeljite s seboj svoje družine.
Vstopnina za odrasle 25c, otroci
10c. Začetek ob 7. zvečer. Na-
stopil bo tudi pevski zbor Slavec
in zapel nekaj lepih pesmi.

Naj bo ob tej priliki izročena
najlepša zahvala Gospodinske-
mu klubu, ki je tako vneto delo-
val vse leto v korist domu. U-

pa, da bo tudi v novem letu
ko aktiven. Slovenski dom po-
buje take moči in poziva na sa-
no delo tudi v letu 1935. Pe-
društvo je tudi odsek doma-
pevcy so sklenili, da mora-
venski dom dobiti Mpo da
Kakšno bo, je sedaj še tajno.
Pridite vsi na predstavo, pa
ste videli, kaj so peveci nar-
za dom in kaj še bodo.

Pregovor pravi, da roka
va roko, obe pa obraz. To je
nica, posebno v takih nas-
nah kot je naša. Vsi moram-
lati akupaj, kajti če zdrane
se pozna. Bratje, ako bomo
ženi, nam ne morejo niti bo-
ničesar, ako bomo vlekli v
sebi, bo pa vse vrag vz-
vas pozivam na skupno do-
Delavski položaj je mize-
ne vem, kje je prosperiteta.

Hoover je rekel, da je na-
nica, posebno v takih nas-
nah kot je naša. Vsi moram-
lati akupaj, kajti če zdrane
se pozna. Bratje, ako bomo
ženi, nam ne morejo niti bo-
ničesar, ako bomo vlekli v
sebi, bo pa vse vrag vz-
vas pozivam na skupno do-
Delavski položaj je mize-
ne vem, kje je prosperiteta.

Z novim letom pridejo d-
vrane k državnemu koritu, k-
do morale nekaj storiti. P-
jo, da se bodo uprli z vsem
rimi in pomagali riniti pri-
riteto naprej. Nekateri bodo
kli za ušesa, drugi zadaj pa
gali in videli bomo, kaj bo
pravili. Seveda volk sit in
cela je nemogoče, tako tudi
našnji mazači ne bodo s-
prav nič za izboljšanje dela-
ga položaja. Sistem je tako-
da nobena zavba ne pomaga
Razjahlari morajo svojo ka-
in poiskati kakšno bolj po-
delo kot je sedenje pri vl-
jaslih. Za izboljšanje delav-
položaja je treba uničiti v-
vsega hudega pri korenini,
podsekavati stranske veje.

Da niso na sedanji vladi
nič boljši kot so bili pod
blikansko administracijo,
zadeva starega magnata in
Dokazano je bilo, da je z-
ljal pošto in opeharil ljud-
150 milijonov dolarjev z nič-
nimi delnicami, pa je e-
prost. Cemu ga vlada ne p-
za ušesa? Zakaj je bežal
skril po Balkanu, da se
vil velike stroške stricu Se-
Ako je imel mirno vest, m-
bi bilo treba bežati. On je
kriv in jo je mislil popihati
mu toliko stroškov, ko je b-
vnaprej oproščen? Dokler
imeli v rokah državne
ljudje, ki jim je sleparija
koriščenje bližnjega posel,
ko časa se bodo lahko skr-
veliki sleparji pred pravico.

govor pravi, da vrana vran-
izključuje oči. Dokler bodo d-
ci glasovali za svoje izko-
valce, toliko časa ni upanj-
poštenje. — Frank Kramar.

Vtisi z obiska

Canonsburg, Pa. — V
delavskih listih sem že mi-
čital iz vzhodnega Oha.
sem imel prilike, da bi ta de-
žave obiskal. Ta priložnost
je nudila na zahvalni dan
novembra, ko je društvo št.
SNPJ praznovalo slavnost-
ritve društvenega doma. Mo-
delavec Joe Maurić me je
bil, naj se z njim peljem v B-
in seveda sem se prav rad
zval. Tako smo zjutraj 29.
vembra zasedli Jožetov novi
to ter se odpeljali z njegove
progo, hčerko in njenim
čencem na slavnost.

Bilo je oblačno in gosta
gla je ležala po dolini, ko
ob 9. zjutraj zapustili Cat-
burg. Po treh miljah pri-
vožnje smo dospeli v pri-
naselbino Meadow Lands.
Tukaj ima SNPJ dve moči-
stojanki, društvo August
št. 259 in angleško poslo-
društvo "Trail Blazers".
se nahaja ena najstarejših
ran SNPJ. Pred leti, ko Slo-
še nismo imeli dvorane v
nonsburgu, smo prirejali
skupno z Meadowlandčan-
kovrstne veselice in druge
štvene zabave. Avto je pre-
šil par strmih klanec in p-
smo se skozi Washington.
Na eni strani glavne ceste
mogočno sodnijsko poslopje
drugi se pa dviga neboti-
George Washington hotel. T-
je naseljenih tudi nekaj Slo-
cev. Mesto šteje 45,000 preb-
cev.

Avto drči navzdol po str-
klanci in na Chestnut st.
koraci progo Pennsylvania
leznice. Nato se zopet zapo-
strmi klanec mimo tovar-
(Daje na 2. strani)

Vesti iz Jugoslavije

TRASLE REKE PUSTOŠIJO

bi preprečile ogromne škodo. — Značilna primera divjanje Dravinje in dosegla hudournika Bistrice

Ljubljana, 13. novembra. — V nedeljo je lilo izpod kakor za stavo, deževalo je v dravski banovini, razen v okolici, kjer pa je vsul tem huji dež ponoči. Ne bo vre me temeljito zaplavljeni, obstaja še vedno nevarnost, ki bi pomenila velika katastrofa. V ponedeljek so narasli potoke reke že v jutranjih urah prav ogražajoče. Zlata reka izrazito hudournišk značaja. V Celju je izstopila, kakor smo poročali, že čez noč, poplavlja predmestje, v vodo silila tudi v mesto. Enako je pritok Savinje v ponedeljek strahotno narasla in dosegla pri Sv. Juriju južni železnici 3.8 m nad normalo.

Reka je pri Rečici narasla v ponedeljek zjutraj celo 4 m nad normalo in se razlila po travniščih ter silila tudi v hiše okoli vasi.

Reka je valila ogromne mase vode proti Savi. V Brežicah narasla Sava na 3.40 m nad normalo in udarila čez bregove. Reka je narasla Sava tudi v okolici delu toka. Ze po Gornjem je bučala v ponedeljek razpenjena ter je narasla v Kranjem v smeri do Ježice na 2.50 m nad normalo. Hujša je bilo v Litiji, kjer je dosegla višino 3.50 m nad normalo.

Radni hudih naličev so seve narasli tudi vsi drugi pritoki Save, zlasti veliko dežja je padlo nad Krimom in nad novimi hribi, zaradi tega so narasla Ljubljanska, Bledska in Barju že prestolnice bregove. Tudi Mirna na Dolenjskem je pri Gaberju dosegla 3.30 m nad normalo in se razlila čez travnike. Na Dolenjskem v nižjih legah v tej smeri sploh ne pridejo iz vode, v ponedeljek so zaliva travnike in sili v vodo. Prav nevarno je zdivjal v ponedeljek tudi Bistrica.

Reka mase vode, ki so se razlivali iz korit rek, so otopile tudi promet. Cesta iz Dobove je bila poplavljen v ponedeljek ves dan in promet na tej cesti sploh ni bil. Zaradi silnega dežja je nastal na cesti med Bistrico in pa Gorjanskim gradom silen usad zemlje in tudi tamkaj promet prekinjen. Lokalni faktorji so, kar smo informirani, že na delu, da odstranijo ovire. Treba pa preprečiti, da odpravijo mase zemlje s ceste, ki se potem mogoče spet zalijejo v vodo. Zaradi silnega dežja je bil v veliki nevarnosti leseni most čez Bistrico pri Beričevem, ki se je bil upiral silovitemu pritisku razpenjenih valov. Cesta med Bistrico in Beričevim je bila poplavljen tudi več ur pod vodo, bil tamkaj promet popolnoma ustavljen.

Reka pri Poljanah, 13. nov. — V ponedeljek je jutranje obetalo lepo vreme, ko so se nad Dravinjsko dolino zbirali temni oblaki, ni ničesar, kar bi bilo nesreče. V popoldne ob 3. zjutraj pa je narasla nekaterih hišah nemir, ljudje budilo močno šumenje. Dravinja je nenadoma prestopila bregove, drla preč in travnikov in zalivala vasi. Oni, ki jim je voda prišla v gospodarska poslopja, so se začeli reševati in poplavljeni najvažnejše. Področje Slovenskih Konjic pa dolina je bilo pod vodo popolnoma, skozi ka-

ko je drla reka, odnašajoč se v okolico njen tok. V mnogih mestih drla lokalne železniške proge in Slovenske Konjice in po banovinski cesti. Na

cesti je bil ves promet dopoldan popolnoma onemogočen.

Poljskih pridelkov voda, ki je drla preko doline, sicer ni odnesla, ker so jih kmetje že pospravili, gorje pa je zadelo novo posejano ozimino od vodi. Zalostna slika se nudi človeku, ki stopi na njivo in gleda povsem uničeno pšenico in ječmen, ki sta komaj pridelali iz zemlje. Ker je bila preorana zemlja ponekod zelo rahla, je voda lahko izvršila svoje uničevalno delo ter odnesla vso zgornjo plast z žitom vred. Na travnike je nosila kamenje, hlode, dračje in mnogo blata, tako da bo snaznje povzročalo mnogo dela. Tudi ceste je v raznimi navlakami močno poškodovale. V mnogih hlevih je stala živina do kolen v vodi. Voda je zalila tudi nekatero nižje ležečo hišo.

To uničevalno delo povzroča našim ljudem neizmerne skrbi. Mnogim je voda uničila vse, kar so s trdom prideli za svoje preživljanje. Letos že itak slab letina je povzročila, da naš kmet sploh nima ničesar na prodaj in mora zase in družino kupovati še precej živeža. Ko mu je voda odnesla jedva vzklile bilke žita, je pač dovolj povoda za skrb in obup. Na poplavljenih zemljiščih sploh ni pravih velikim kmetov, temveč so tu še mali posestniki, od katerih si morajo mnogi služiti kruh tudi v tujini.

Ta poplava je letos že tretja. Vzrok vsemu temu tiči največ v strugi Dravinje, ki je ozka, plitva ter ima mnogo ostrih ovinkov. Vse to silno ovira tok vode ter povzroča, da že srednje velike vode stopijo preko bregov. Prebivalstvo doline nujno in upravičeno prosi, da bi se vedne nevarnosti in katastrofe preprečile z regulacijo ali vsaj z izravnanjem struge. Tukajšnji občani so po svojih zastopnikih napravili že mnogo intervencij v to svrhu in dosegli, da se je struga Dravinje na področju občine Loče že izpremenila, želijo pa še, da bi prišlo tudi do nujno potrebne regulacije.

St. Rupert na Dolenjskem, 13. nov. — Našo dolino obiskuje vsako leto razne prirodne nesreče. Zaradi poletne toče, ki je uničila polje in vinograde, trpi ljudstvo hudo pomanjkanje, sedaj pa se je k nesrečam pridružila še poplava na Martinovo nedeljo. Ponoči je deževalo na vso moč in iz šentlovrenskega in dolskega pogorja so pritekale ogromne množine vode v drugače tako mirni potok Bistrico. Voda je drla čez bregove na njive in travnike in jih zasula s prodom. Najhujše je bil oškodovan spodnji del vasi, ker je tam voda vdrala tudi v kleti, hleve in hiše in povzročila ogromno škodo. Razen St. Ruperta trpijo občutno škodo tudi vasi Draga, Breg in Bistrica.

Take nesreče se ponavljajo ob vsakem večjem deževju in je ljudstvo, naseljeno ob bregovih hudournika, v stalni nevarnosti za obstoj svojih domov in pridelkov. Največje skrbi ne bodo prej rešeni, dokler ne bo struga hudournika vsaj za silno urejena. Banovinski strokovnjaki, ki si je letos strugo ogledal, je sicer priznal nujnost regulacije, bojimo pa se, da bodo načrti spet padli v vodo kakor se je zgodilo tik pred vojno. Ocena regulacije hudournika je odvisna od gospodarstva v dolini.

ROJSTVA V LJUBLJANI PADAJO

Veliko in stalno nazadovanje v primeri z deželo

Ljubljana, 22. nov. — Mestni statistični urad objavlja zanimive podatke o nazadovanju rojstev v Ljubljani za približno 100 let nazaj. Številke predstavljajo kar dragoceno gradivo, saj zavisita od gibanja rojstev življenjska sila naroda in njegova gospodarska moč. V prejšnjih stoletjih se je v evropskih deželah gibalo število rojstev od 30 do 40 novorojencev na 1000 prebivalcev, v zadnji dobi pa število rojstev pod vplivom civilizacije stalno pada. Odstotek otrok je vedno manjši, zato pa starejši letniki po številu vedno hitreje in izdatneje naraščajo. Padec števila otrok, ki predstavljajo v gospodarstvu najjačjšega konzumenta, povzroča zato tudi stalen padec konzuma.

V letih 1830. do 1847. se je na 100 prebivalcev rodilo v bivši monarhiji 40 novorojencev, v bivši vojvodini Kranjski 32, v Ljubljani pa 39. V letih 1848. do 1850 je ta odstotek znašal v bivši monarhiji 38, na Kranjskem 33, v Ljubljani pa 40. V tem času je podmelek našega življa tako na deželi kakor v mestu še rasel. Ze v naslednjih letih pa začne število rojstev v Ljubljani stalno padati. Tako beležijo naslednja ljudska štetja na 1000 prebivalcev v Ljubljani: 1857 20 novorojencev, 1869 19, 1931 še samo 13. Po svetovni vojni je število rojstev za nekaj časa spet poraslo in je po cenitvi prebivalstva z dne 31. decembra 1932 doseglo razmerje 14 na 1000, čez leto dni pa je padlo spet na 12. Po cenitvi števila prebivalstva ob koncu leta 1934. se v dravski banovini rodi na 1000 prebivalcev 31 novorojenček. Število rojstev Ljubljancov je torej za celih 156% manjše kakor število rojstev vse Slovenije. Zaradi ponovnega znižanja dohodkov pretežne večine ljubljanskega prebivalstva pa smemo pričakovati, da bo število rojstev v našem mestu še dalje padalo. Kako se v zvezi s tem procesom stalno dviga povprečna starost prebivalstva, nam kaže primer, da je povprečna starost znašala 1869 za moške 29, za ženske 32 let, po stanju prebivalstva 1931 pa za moške 31, za ženske pa 34 let. Tako se stara narod, ki se mu rodi zmerom manj otrok.

Med tem ko so 1880 tvorili Slovani, Germani in Romani povprečno vsak eno tretjino evropskega prebivalstva, so statistiki po znanstvenih računih napovedali, da bo leta 1960 iz gledalo razmerje med temi tremi rasami takole: Slovani 51 odst., Germani 27 odst., Romani 22 odst. Ta prognoza strokovnjakov pravi o veliki veri v življenjsko silo Slovanov, statistika naše ožje domovine pa nam v kljub vsemu odpira le temne perspektive v sociološko in demografsko. Načrti o pozarjanju, da bi bilo treba za povišanje števila rojstev v prvi vrsti zmanjšati delovni čas, maksimirati starostno dobo za možnost zaposlitve in povišati šolo-obvezne dobe, povečati občo blagostanje in kupno moč prebivalstva s povišanjem plač in mezd, izboljšati socialno skrbstvo in urediti progresivno obdavčenje dohodka in premoženja.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list v vašem prijatelju ali sodniku v domovino? To je edini dar, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

GLASOVI IZ NASELBIN

(Nadaljevanje s 2. strani.)

igrače. Prekoračimo zopet progo Baltimore in Ohio železnice ter se vozimo po dobro izpeljani cesti med lepimi farmami in vrtovi. Sofer Jože goni avto 55 milj na uro in blizamo se prijaznemu farmarskemu mestecu Clasyville. Tukaj je bila pred dvema letoma velika kempa za brezposelne delavce; tudi iz Canonsburga je bilo tu zaposlenih par oseb. Avto prevozi zopet par vijugastih klanecv in blizamo se državi W. Va. Vozimo se skozi zadnje mesto West Alexander na meji. V bližini tega mesta je bila pred leti velika farma za konjerejo, a je že dolgo zapuščena. Peljali smo se čez star ožek most ter prišli v državo W. Va. Nudil se nam je lep razgled na deloma pusto in deloma obraščeno gorovje ter podrte premogarske kempe. Prišli smo v prijazno naselbino Elm Grove, kjer se nahaja nekaj Slovencev. Po par ovinkih smo dospeli v Triadelphia, W. Va., kjer stanuje že več Slovencev in imajo tudi društvo SNPJ. Blizamo se mogočni jeklarski trdnjavi Wheeling Steel korporacije, kjer so se leta 1921 vršili hudi boji za priznanje unije jeklarskih delavcev.

Avto vozi mimo krasnega parka, kjer na drugi strani ceste opazimo lično pokopališče. Par blokov naprej vidimo krasne palače wheelinskih bogatašev. Tu sem prvič videl krasno dvonadstropno hišico iz jekla in pločvine. Se par malih klanecv in prikaže se umazana reka, potem pa vozimo skozi glavne trgovske ulice Wheelinga. Del trgovskega mesta je že krasno okinčan za božične praznike s smrekovim zelenjem in žarnicami. Pri mostu je Jože ustavil avto in šli smo v deseto nadstropje poslopja, kjer je radiopostaja WWSW. Tu smo se zamudili eno uro ter opazovali ogromne zvočnike ter obdelovalno tehniko, ki oddaja melodične in govorne več milij na okrog.

Naš avto je prekoračil ogromni most, pod katerim se vala umazana reka in prišli smo v državo Ohio, v prijazno mesto Bridgeport. Ko prevozimo trgovski del mesta, zapazimo prijazno naselbino, v kateri živi mnogo Slovencev, nekdanj imenovano Wheeling Creek, sedaj spadajoča pod Bridgeport. Tukaj ima SNPJ dve mogočni postojanki in jako agilne člane. Naselbina Bridgeport se lahko kosa z marsikatero drugo v dramatični in drugih kulturnih panogah. Koliko prebivalcev šteje, mi ni znano.

Po par ovinkih dospemo na naš cilj, Blaine, O. Ustavimo se pri predsedniku društva 333 Bradlyju. Po pripravih pozdravih nas povabi k tajniku istega društva Glogovšek, kjer so vsi veseli našega prihoda. Brata Bradly in Glogovšek nas povabita v novi društveni dom, katerega so kupili in preuredili iz enega velikega poslopja. Uredili so primeren dvorano za društvene seje, ples, domače zabave in druge prireditve.

Okrog 2. popoldne so začeli prihajati člani in gostje iz bližnjih in oddaljenih naselbin na to redko slavnost. Dvorana se polni in čakajo godbe. Jakob Bergant iz Lisbone dospe s štirimi heerkami, ki so vse izučene v godbi. Prišel je slavnostni moment in predsednik pozove vse udeležence iz dvorane ter jo zaklene. Godba zaigra ameriško himno, za tem sledi pozdrav društvenega predsednika, ki izroči ključne ustanoviteljem društva, da odprejo dvorano.

Nadaljnje slavnosti ne bom opisaval, ker upam, da bo to storil kdo drugi iz Blaina. Na slavnosti sem se sešel z mnogimi

prijatelji, s Snojem, Zlembergerjem, starim znancem Rebolom in soprogo, Volkom in več drugimi iz Bridgeporta, katerih imena ne morem zaradi pomanjkanja prostora objaviti. Čas je hitro potekel in bilo je treba misliti na povratek.

Upam, da bo dom, ki je bil odprt, služil delavstvu ter da bo zbirališče bratske slege in napredka. Dom naj vam budi zavest, da se še bolj poprimete dela v korist podpornim, strokovnim in političnim organizacijam. Delavcem so potrebne tesne zveze v svrhu napredka, znanja in izobrazbe v splošnem.

Ne smemo gojiti sovraštva med nami, ampak gledati moramo za boljšo bodočnost in blagostanje naših potomcev.

Nazaj grede sta nas povabila br. Rebol in njegova soproga na njih dom, kjer smo se prav veselo zabavali v gostoljubni Rebolovi hiši. Lepa hvala vsem skupaj. Uživali smo par prijetnih uric med vami, katere bo težko pozabiti. — John Koklich.

Zmaga slovenskih kandidatov

Ely, Minn. — Tu je umrl Frank Pengal, doma iz Ilovice pri Lavrenju, ljubljansko predmestje, star 56 let.

Pri novembrskih volitvah smo dobro napravili. Poročal sem že pred volitvami, da je kandidat Joseph Virant, rojen tu in izučen inženir, za komisarja v četrtem okraju in je bil tudi izvoljen. Njegov termin bo trajal štiri leta. Za župana je bil izvoljen Steve Banovec, ki je bil 8 let alderman; Frank Schwejger, bivši poštar, John Slobodnik in Martin Skala Jr. za aldermane. Vsi ti so Slovenci.

Joseph Muhvich, Hrvat in kandidat za posebnega sodnika, je bil poražen. Zda je sedem mož v mestnem uradu, med temi pet Slovencev. — Joseph Mavetz.

Pristaniščni delavci imajo bosse na vrvi

Družbam so pokazali, da niso unijski pogorji le na papirju

San Francisco. — (FP) — Odkar so pristaniščni delavci dobili unijo, družbe ne morejo delati, kar bi same želele. Tudi bossi si grizejo nohte, ker so jim bile pristrizene peruti. V dobro organiziranih pristaniščih na zapadni obali delavci namreč vztrajno izvajajo unijske pogoje.

V tukajšnjem pristanišču, na East Bay pomolu, se je tovarna ladja Wind Rush zakasnila 21 ur. Odpluti ni mogla radi stavke, s katero so organizirani delavci prisilili družbo, da je pristala na uposlevanje le unijskih moči.

V Oaklandu so na pomolu Albers Mills izrekli solidarnost z delavci v magazinu in odšli na simpatično stavko.

Dve ladji Dollar linije, President Wilson in President Coolidge, sta morali odpluti v pristanišče v Los Angeles. Iz tropičnih krajev sta pripeljali kokosove orehe. Bossi so hoteli, da jih razkladajo po 15 zabojev na enkrat. Radi nevarnosti, ker so smatrali, da dvigala niso dosti močna za tako težo, so se delavci temu uprli in zahtevali, da posamezen dvig ne znaša več ko 12 zabojev. Ladji sta končno odpluli v Los Angeles, kjer pristaniščni delavci nimajo močne organizacije.

Tukaj so odklonili razložiti tudi norveško motorno ladjo California Express, ker je bil njen tovor naložen v Astoriji, Ore., z neunijskimi delavci.

Garažni mehaniki zavrgli bossovske unije

Kljub terorizmu so se pri tovarniških volitvah izrekli z veliko večino za svojo organizacijo

St. Paul, Minn. — (FP) — Garažni mehaniki so se pri tovarniških volitvah v tem mestu in Minneapolisu izrekli z veliko večino za svojo unijo in proti bossovi. Izmed 102 garažev je kompanijska unija dobila večino le v treh, v 99 pa krajevna strojniška unija št. 459. Volitve so se vršile pod vodstvom delavskega odbora.

Ta zmaga prave unije je značilna še posebno radi tega, ker so se bossi poslužili vseh sredstev za njen poraz. Poskušali so

Trgovci s smrtjo proležrani po vladi

Senatna komisija odkrila nove dokumente, ki pokazujejo tesno zvezo med municijskimi magnati in vlado

Washington. — (FP) — Senatna komisija, ki pod načelstvom senatorja Nyeja preiskuje municijsko industrijo in biznis trgovcev s smrtjo, je te dni povzročila novo senzacijo, ko je objavila razne dokumente, iz katerih je razvidno tesno sodelovanje vlade in municijskih baronov in tudi med baroni samimi.

Pred "razorožitveno" konferenco leta 1924, ko je bil v Zenevi izdelan nekakšen protokol, po mnenju senatorja Nyeja "ničvreden", je bilo med municijskimi tvrdkami obeh kontinentov, ameriškega in evropskega, gibanje, ki je šlo za modificiranje versajske pogodbe v interesu trgovcev s smrtjo. To je razvidno iz pisma, ki ga je pisala Unijska puškarna v Liegeju, Belgija, ameriški tvrdki Winchester Arms Co.

Isti čas je pa tudi Herbert Hoover, ki je bil tedaj trgovinski tajnik v Coolidgevi vladi, organiziral ameriške municijske barone za protekcijo svojih "ekonomskih interesov". V ta namen je sklical sestanek in povabil municijske družbe, naj "posljejo svoje zastopnike na neformalno, preliminarno (pripravljeno) konferenco v svrhu diskuzije ekonomskih faz prihodnje ženevske konference za kontrolo mednarodne trgovine z orožjem, municijo in vojnimi pritisklinami."

V tem brzojavu municijskim družbam je poudaril, da je "važno, da so ameriški zastopniki na ženevski konferenci popolnoma seznanjeni z nazorami ameriških podjetnikov sportnega orožja in municije, tako da bodo zmogli zavarovati svoje interese."

Kaj se je potem zgodilo, je že znano: zaeno z vladnimi zastopniki — ne samo ameriškimi, nego vseh municijskih držav — so odpotovali v Zenevo tudi zastopniki municijskih tvrdk, ki so skrbeli, da se je konferenca razvila in zaključila "v pravi smeri". Nóbena tajnost ni, da so bili na primer lobisti ameriških municijskih baronov v stalnih stikih z ameriško delegacijo. To tudi še na poznejših "razorožitvenih" konferencah. Tudi je razvidno, da so municijski baroni prej seznanjeni, kdo bo delegat na takih konferencah, kot pa to izve javnost.

Radi objave tega Hooverjevega telegrama municijskim baronom je bil Irene du Pont izredno hud. Nyejevo komisijo je pozval naj pokliče Hooverja na zaslišanje, ker zda je že "privatni državljani". Takoj se je oglasil iz Californije tudi bivši predsednik in slavni inženir Herbert Hoover, ki se v prvi izjavi, odkar se je podal v privatno življenje in tikačče se njegove administracije, skuša oprati. Pravi, da je bil takrat in tudi pozneje kot predsednik Združenih držav javno za to, da senat sprejme dotični protokol.

Na svetovno vojno so se municijski baroni pričeli pripravljati več let pred izbruhom, "ker smo vedeli, da se kuha velikanski konflikt", kakor pravi neki dokument Colt Patent Firearms kompanije. Iz tega dokumenta je tudi razvidno, da je ta ameriška municijska družba že leta 1908 "potrošila potrebni denar za organiziranje trgovskih agencij po vsej Evropi."

In od takrat se vsi trgovci s smrtjo veliko naučili, vsaj pa nagromadili ogromnega bogastva v zadnjem svetovnem klanju. Kot dobri patriotje (za denar) bodo skrbeli, da tudi v prihodnjem krvavem konfliktu ne bo manjkalo nobeni državi morilega orožja.

celo z omreženjem organizatorja Hermana Husmana, kateremu so skušali vzeti državljanski papir in ga poslati v Nemčijo, kjer naj bi mu naciji ustrojili kožo.

Nakana se jim je ponesrečila. Zvezni sodnik Joseph W. Molyneux je rekel, da se mu tako početje gabi in je postopanje proti Husmanu enostavno zavrge.

Demonstracije brezposelnih v New Yorku dne 24. novembra za večji in boljši relief. Demonstracije so bile po vseh večjih mestih Združenih držav.

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

Plameni so kakor burja zajeli paznika in tri delavce, šinili skozi šaht na dan kakor ob izbruhu ognjenika, ki bljuje skale in kose tramov. Radovedneži so zbežali, Maheujka je vstala in prižela na prsi preplašeno Estello.

Ko so se Negrel in delavci vrnili, jih je popadla strašna jeza. S petami so obdelovali zemljo kakor mačeho, ki zaradi neumnih muh v svoji krutosti ubija tjavendan lastne otroke. Žrtvovali so se, pritekli tovarišem na pomoč, pa morajo še pri tem izgubljati ljudi! Po treh dobrih urah napora in nevarnosti, ko so slednji pregledali rove, so se lotili žalostnega posla, spravljanja žrtev na dan. Tako paznik kakor delavci niso bili mrtvi, pač pa so bili pokriti z groznimi ranami in dišali so kakor pečeno meso; pogoltnili so ogenj, da so bili opečeni noter do goltanca; rjaveli so brez prestanka in prosili, naj jih pobijejo; od teh treh rudarjev je bil eden tisti, ki je med stavko z zadnjim udarcem s krampom uničil črpalko v Gaston-Marieu, drugima dvema pa so ostale na rokah brazgotine, prsti so bili odrti in obrezani od opeke, ki sta jo metala na vojake. Mnogičica je prebledela, vztrepetala ter se odkrila, ko so jih nesli mimo.

Maheujka je stala in čakala. Naposled se je pojavilo Caharijevo truplo. Obleka je bila požgana, telo je bilo črno kakor premog, zognjeno, da ga ni bilo moči spoznati. Glavo je eksplozija zdrobila in je ni bilo več. In ko so položili te grozne ostanke na voz, je šla Maheujka za njim, topo stopajoč, z vnetimi očmi, brez ene same solze. V naročju je nosila dremajočo Estello, prežalostno je odhajala in veter ji je vihral lase. Ko so prišli v kolonijo, je Filomena obstrmela, oči so ji zalili potoki solza in takoj ji je odleglo. A že se je mati z istim korakom vračala v Requillart: spremila je bila sina in zdaj gre čakati še hčera.

Se trije dnevi so minili. Z nezasišanimi težavami so se spet lotili reševalnih del. Na vso srečo se zbog eksplozije plinov niso porušili rovi, po katerih so se približevali zasutim žrtvam; le zrak je bil v njih tako vroč, tako težak in tako slab, da so morali postaviti še druge ventilatorje. Vsakih dvajset minut so se kopali izmenjavali. Napredovali so in le še dva metra sta jih ločila od tovarišev. A zdaj so delali z grozo v srcu, samo iz meščevalnosti so še jezno udrihali; kajti trkanje je prenehalo, klicanje ni več zvenelo s tihim, jasnim ritmom. Dvanajst dni so že kopali, bil je že petnajsti dan po katastrofi; in od zjutraj je zavladovala mrtvaška tišina.

Zadnja nesreča je v Montsouju še povečala radovednost, meščanje so tako romali semkaj, da so tudi Gregoirejevi sklenili posnemati ljudi. Priredili so izlet in se dogovorili, da se bodo peljali s kočijo v Voreux, medtem ko bo gospa Hennebeaujeva pripeljala tja s svojim vozom Lucio in Jeanne-o. Deneulin jim bo razkazal svoja rudniška poslopja, nato pa se bodo vrnili mimo Requillarta, kjer bodo od Negrela natanko izvedeli, kako daleč so že prišli z rovi in ali se še česa nadeja. A potem bodo zvečer skupaj večerjali.

Ko so ob treh oba Gregoirejeva in njuna hči Cecilija stopili pred porušeni rudnikom iz kočije, so že našli tam gospo Hennebeaujevo, ki je bila prispela prva. Imela je na sebi svetlo modro obleko in zastirala se je pred bledim februarskim solncem s solnčnikom. Nebo je bilo zelo jasno in toplo je bilo kakor spomladi. Prav tedaj sta prišla tudi gospod Hennebeau in Deneulin. Rastresena je poslušala gospa Hennebeaujeva Deneulina, ki je pripovedal, koliko truda jih je stalo, da so zajezili

prekop. Jeanne, ki je nosila zmerom s seboj skicirko, je jela risati, tako jo je navdušil grozni motiv, Lucija, sedeča poleg nje na ostankih nekega vagona, pa je pridno vzklikala, kako je to "veličastno". Čez nedograjeni jež je uhajala voda in ti razpenjeni valovi so se valili in padali kakor slap v orjaški požarnik pogreznjenega rudnika. Vendar pa se je žrelo praznilo, voda, ki jo je zemlja vpijala, je vpadala in razodevalo se je strašno talno blato. Spricho nežne sinjine lepega dne je bila to kloaka, razvaline pogreznjenega mesta, potopljene v brozgo.

— To smo torej prišli gledat semkaj! je vzkliknil gospod Gregoire razočaran.

Cecilija, vsa cvetoča od zdravja, srečna, da je vdihavala tako čist zrak, se je veselila in se šalila. Gospa Hennebeaujeva pa se je našobila, ker ji je bil prizor zopern, in je zamrmrala:

— To pa res ni nič lepega.

Oba inženirja sta se zasmejala. Prizadevala sta si, vzbuditi pri obiskovalcih zanimanje, in vodila sta jih povsod, razlagajoč jim, kako delujejo sesalke in kako se uporablja oven, kadar zabijajo tramove. A dame so postajale nestrpne. Podrhtevale so, ko so čule, da bodo sesalke delovale leta in leta, morda pet, šest let, preden bo šaht zgrajen na novo in preden bo izbrpana vsa voda iz jame. Ne, rajše bi mislile na kaj drugega, ker bodo imele od vsega tega razdejavanja le hude sanje.

— Pojdimo! je rekla gospa Hennebeaujeva in odšla k svoji kočiji.

Jeanne in Lucija sta ugovarjali. Kaj, čemu tako hitro? In risba še ni dovršena! Hoteli sta ostati, ju bo že oče pripeljal zvečer k večerji. Gospod Hennebeau je sam sedel s svojo ženo v kočijo, ker je tudi on hotel govoriti z Negrelom.

— Nu, prav! pa pojdita naprej, je dejal gospod Gregoire. Bomo že prišli za vami. Samo za pet minut moramo stopiti v kolonijo. Le pojdita, le pojdita, prišli bomo v Requillart takrat ko vi.

Stopil je v kočijo za gospo Gregoirejevo in Cecilijo; in medtem ko se je ona druga kočija odpeljala ob prekopu, je njihova počasi zavila v klanec.

Misleč napraviti dobro delo, so nameravali zaključiti izlet. Caharijeva smrt jih je navdala z usmiljenjem do te nesrečne Maheujeve družine, o kateri je govorila vsa okolica. Niso obžalovali očeta, tega razbojnika, tega ubijalca vojakov, ki ga je bilo treba pobiti kakor volka. Samo mati se jim je smilila, ta uboga ženska, ki je pravkar izgubila sina, prejopa moža in katere hči je nemara tudi mrlič pod zemljo; razen tega pa se je govorilo še o pohabljenem dedu, o otroku, ki je šepal, ker ga je zasulo, in o hčerki, ki ji je med stavko umrla od lakote. Čeprav je ta družina zaradi njihovega zaničevanja vrednega mišljenja prav za prav zaslužila te nesreče, so sklenili pokazati svojo širokogrudno dobrotljivost, željo, da se vse pozabi in izravnava, s tem, da so jim sami nesli podporo. Dva skrbno zavita omota sta bila pod sedežem na kočiji.

Neka starka je pokazala kočijažu Maheujevo hišo, številko šestnajsto v drugem bloku. A ko so Gregoirejevi stopili raz voz, so zaman trkali, slednjič so tolkli s pestjo po vratih, pa se jim tudi ni nihče oglašil: hiša je odmevala turobno kakor leden in temen, že dolgo časa zapuščen dom, ki ga je izpraznilo zlovanje.

— Nikogar ni doma, je dejala Cecilija razočarana. Kako je to nerodno. Kam pa naj dene-mo sedaj vse te reči?

(Dalje prihodnjik.)

Tragedije v goščavi

Svicaarska pisateljica Frieda Hauswirthova, ki je poročena z nekim Hindujcem, je izdala novo knjigo "Hanuman, povest o svetih opicah Indije", v kateri opisuje s pesniško intuicijo človeške in živalske usode v deželi džungel in ki jo kritika postavlja na stran znamenitim Kiplingovim indijskim povestim. Ta knjiga, ki ima morda samo to napako, da živali preveč počlovečuje, je polna pesniške fantazije, a vendar realistično opisanih prizorov iz življenja džungelskih živali. Posebno potanko pa opisuje, kakor pove že naslov sam, življenje hanumank, sivih svetih opic Budhove domovine, ki žive v prosti naravi in ki bi se jim noben človek ne drznil storiti kaj hudega.

Te opice imajo prav za prav samo dva sovražnika, ki jih utegnela s samo svojo pojavo spraviti v blazen strah: kačo in leoparda. Če zasumi kača v gošavi, jih napade histerična groza, krčji jih spreletavajo in zenice se jim razširijo od strahu. Toda pred kačo je njih strah kolikor toliko prazen, ker ji ne uidejo tako težko. Težje je z leopardom, posebno če jih zaloti na ravnih tleh. Če ni drevesa v bližini, so izgubljene brez pomoči. V povesti se seznanimo s čre-

do opic, ki jih je vodja in kralj naučil biti kolikor mogoče v bližini dreves. Nekoč pa jo je leopard hipoma presenetil na goličavi, kjer se je sončila. V paničnem strahu so opice pobegnile na najbližje drevo, a neki mladič je bil tako zatopljen v opazovanje bleščedeča se hrošča, da nevarnosti ni dovolj hitro opazil. V svoji zmedbi ni mogel dovolj hitro najti matere, leopard mu je presekala pot do drevesa. Mati je tedaj pogumno skočila z veje na zemljo, da ga zaščiti. Toda vodja je prav dobro, da bi bila proti leopardu prešibka. Zato skoči tudi on na zemljo in se postavi pred zverino z divjo grimaso po besnele jeze. Od začudenja nad nepričakovanim odporom je leopard za trenutek obstal in ta trenutek je zadostoval, da je vodja spravil mladiča na varno, na drevo.

Na nekem nočnem pohodu v bližini človeških naselij je pa leopard pobil kozo, ki so jo postavili na prosto poleg pasti. V zadnjem trenutku je zasuliti nevarnost in skočil nazaj, toda železni zobje pasti so ga vsekali v trebuh. Opetkajoč se je splazil pod neki mangovec, kjer je prebil noč v mukah. Slučajno je na tem drevesu prenočeval rod hanumank, ki ga je zjutraj zagledal in se ni upal nikamor. Sonce se je dvigalo višje in višje, vročina je postajala strašna, že-

jo opic čedalje hujša, če ne pridejo pravočasno do skoraj izsušene reke in se napijejo, morajo od žeje poginiti. Vodja dela strašne obzore, da bi preplašil in prepodil zverino pod drevesom, a ta se ne more zganiti proč. Vodjeva žena, ki je pred kratkim rodila majhnega otroka, ječ od žeje. Rjoveč od besa utrže tedaj vodja težak in trd plod mangovca in ga zaluča s sigurnim zamahom leopardu na nos. Ves rod sledi z vročanjem njegovemu primeru. Mnogičica zelenih sadov pade na leoparda, ki se tuleč dvigne in s težavo odleze. Iz velike rane mu sili drob iz telesa, krvava sled ostaja za njim. Opice se spuste besne od žeje z drevesa, da bi prišle do reke.

Toda njih dir se kmalu spremeni v opotekanje. Vročina mrtvičji njih gibe, pečena plan, ki predstavlja v deževni dobi strugo deroč reke, gori pod nogami in povzroča bolesterne mehurje. Končno dosepejo prve do mlake, ki jo je goreči pesek ločil od reke. Brez pomisleka se vržejo nekatere vanjo, da se napijejo in ohladijo opekline. Vodja, ki je ta dan zaradi svoje oslabele žene proti običajno ostal zadaj, je prišel še v pravem trenutku, da je zakričal svarilo: "Največja nevarnost!" Ogromen gobec z dvema vrstama ostrih zob se je dvignil iz vode, majhne oči so se zavratno zabiskale. Kro-

kodil. V zadnjem trenutku je ušel vodjev starejši sin smrti po strašnem udarcu reptilovega repa.

Ko so opice na zadnje dospеле do reke, so najprvo previdno preiskale vodo in pesek, dokler jim ni dal vodja znaka za pitje. Med tem ko so se vsi neobzdrano zagnali v vodo, je vodja junaško prenašal muko žeje in ostal je na straži.

Hipoma je njegov starejši sin obupno zavreščal. V prešernosti je bil splaval po vodi in ga je zgrabil krč. Maji, ki ga je vide-la, kako se potaplja, je spustila komaj rojenega mladiča v vreli pesek in skočila potapljačemu se na pomoč. A že je tudi oče planil do njega in potegnil njegovo zvijačo se telo na suho, med tem ko se je novorojenec valjal v pesku, ves pokrit od opeklin, in ječal. Dve opici sta vendarle utonili, ne da bi jih tovarišice pravočasno opazile.

S hripavimi povelji poganja glavlar čredo nazaj, iz pekla grozovite pripeke v hladno senco dreves. Toda kako bi dospeli do njih? Novorojenec umirajo materam v naročju, samice padajo na tla. Samci bi z vsemi močmi lahko dosegli senco, toda zakon njihovega rodu jim velevala, da morajo vztrajati do konca poleg svojih samic. In zdajci so opazile glavlarjeve ostre oči majhno, črno pego v bleščeti se višini neba. Njegov sluh je dojel šumenje neusmiljenih kril — jastrebi so zavohali plen in so prileteli. Z veliko silo opisuje Hauswirthova smrtni strah opic pred trgajočimi kljuni in kremplji krilatih sovražnikov, ki krožijo tako nizko nad čredo, da čuti ta veter, ki prihaja od kril. Toda samci, ki bi se lahko rešili, se nemo vdrdo glavlarjevemu povelju, da morajo vztrajati pri umirajočih in deliti njih usodo. Samo glavlarjevega sina je frfotanje peruti spravilo v tako blazen strah, da je ušel v džunglo. Glavlar gleda za beguncem, ne da bi ga poklical nazaj, in čaka na neizbežno usodo.

Vse je samo elektrika

Kaj je prehlad, nahod in kihanje

Na eni zadnjih sej Berlinske medicinske družbe je poročal dr. Munk o nekem svojem odkritju, ki ima značaj znanstvene pravljice: kihanje je samo električna vključitev, ki spravlja električni naboj kože v red; prehlad je spet nič drugega nego kratki stik, električna motnja v našem organizmu!

Temelj tega odgonetka prehladnega problema, nahoda in kihanja je že samo na sebi zanimivo starejše odkritje. Že prej so našli, da je koža električno nabita, in sicer v različnih delih različno, tako da je med njimi vedno določen potencialni padec. O tem se prepričamo, če položimo nekomu ene elektrode n. pr. na čelo, drugo v dlan, elektrodi zvežemo z žico, v katero vključimo galvanoskop. Kazalo galvanoskopa zaniha.

Zanimivo je, da je sila in vrsta potencialnega padca individualno različna, toda pri isti osebi se ne spremeni vse življenje. Naj si damo človeku atropina, ki zavira izločevanje znojne, naj si mu položimo na telo segrevalno posodo, naj si mu zvišamo telesno temperaturo na 40 stopinj: njegov osebni potencialni padec se ne spremeni niti za las. Na ta način bi bilo naravnost mogoče identificirati zločince, torej neka vrsta električnega daktilograma ali ugotovitev krvne skupine.

A če to identificiranje vseeno ne bo lahko, je vzrok v tem, da bodo zločinci poznali majhen trik, ki jim bo mahoma za nekaj časa spremenil navadni potencialni padec. Položi boste noge v mrzlo ali vročo vodo, izpostavi se prepihu, stori nekaj, kar ti povzroči prehlad, in mahoma bo zašel v tvoj potencialni padec nerad. S to ugotovitvijo se je baš dosedanja teorija o prehladnih boleznih postavlja na drugo podlago. Niso motnje v toplotni regulaciji kože, niso šok najmanjših žilic ali hipna porast učinkovitosti mikrobnih tvorov, ki vodijo zajedalsko življenje v sluznicah, temveč so enostavna motnja v električnem ravnotežju kože.

A kaj ima kihanje opraviti s tem? Kihanje obnavlja po teoriji dr. Munka prvotno ravno-

vesje v električni potencialnosti. In sicer v trenutku, kakor kakšna vključitev električnega toka. Prehlajeni zločinci, ki v bodočnosti ne bodo hoteli, da jih identificirajo z galvanometrom, bodo morali paziti torej prav dobro na to, da med proceduro ne kihnejo. Sicer bi bilo po njih. In sedaj tudi razumemo, kakšen globlji pomen ima tista stara fraza "Bog pomagaj", kadar kihneš. Je upravičena, saj pri naša kihanje zdravje, kakor so vedeli že v starih časih. Nerodna je le v toliko, ker je prav za prav zapoznela; ko si kihnil, se je električni naboj tvoje kože že uravnovesil in si s tem nevarnosti prehlada že prilično ubežal.

PTIČJI DIALEKTI

Prav malokomu je znano, da imajo celo ptice svoje dialekte in da je "pesem" ptic iste vrste v različnih ozemljih različna.

Z vsoto točnosti so n. pr. doglgnali, da sestoji pesem strnada v frankfurtski okolici iz osem do enajst zlogov, v Turingiji pa iz šest do sedem zlogov. Višnjeva taščica ima navado, da v določeni ozemljih vpleta v svojo izvirno pesem tuje glase, celo cele kose tujih pesmi in ščinkavec ima prav tako izrazite dialekte. V raznih krajih je njegova pesem različno dolga in se različno končuje.

Zanimivo je vprašanje, da-li

RAD BI IZVEDEL

kje se nahaja oseba po imenu Mrs. Agnes Rozman; pred dvema letoma je imela ta naslov: P. O. 7th Mission St., San Francisco, Calif. Če kdo ve zanjo, prosim, naj mi to naznani, ako bo pa sama čitala ta oglas, naj se javi nje stricu, imam ji nekaj zelo važnega za povedati. John Derganc, 409 Russel St., Joliet, Ill.—(Adv.)

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in šteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. Prosveta stane za vse enako, za člana ali članice \$6.00 za eno leto na nino. Ker pa člani še plačajo pri acesmentu \$1.20 za tednik, se jim to šteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za čl. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini ne ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Druž. države in Kanado \$6.00	Za Čleco in Chicago je.....\$
1 tednik in.....4.80	1 tednik in.....
2 tednika in.....3.60	2 tednika in.....
3 tednike in.....2.40	3 tednike in.....
4 tednike in.....1.20	4 tednike in.....
5 tednikov in.....ni	5 tednikov in.....
Za Evropo je.....\$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v planu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vasej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J. ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, b moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dne Prosveto, to tako naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dot vsoto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo sni datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

ptice svoje dialekte podeduj Brzkone jih krožijo mladiči mo tako ,kakor so jih slišali starcev in so vse posebne ptičjega petja torej pručene.

12 Shopping Days 'til Christmas

Zdravnik Vam pove kako se obvarujete prehlad

Prominentni zdravstveni specialist je da 85% vseh ljudi v ti državi je prehlad. Priporoča, kot "glavno stvar" obvarovanje prehladov, da se jim upreje z odgovornim večkrat uspešno zadovoljivo.

NUGA-TONE se je izkazal kot izvrstna za jatanje in vzdržanje razsute, naravnost v celotne organe. Njim daje moč, da se lahko uprejo in izločijo, ki so največkrat vzrok boleznim. Sodi pravi čas za vas, da si ustvarite ravnost. Vzemite NUGA-TONE za kratko dobo, da deli bodete čudoviti uspeh. Na prodajnem pri vseh lekarnarjih. Vsi den vam vrne ako niste zadovoljni. Dovolj mesec zdravljenja za en dolar. Lahko vključiti in vas drži v redu. Proti zaprtosti vzemite—UGA-SOL—10 odvajalec. 25c in 50c.

Dr. W. A. Harrison to

HAYES DENTAL OFFICE

Mrs. A. B. A. M. to 3:30 P. M.

Tel. Harrison 9751

Consistently Low Prices

326 S. STATE ST.

Opposite Davis Store, 2d Floor

AGITIRAJTE ZA PROSVETO

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in šteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. Prosveta stane za vse enako, za člana ali članice \$6.00 za eno leto na nino. Ker pa člani še plačajo pri acesmentu \$1.20 za tednik, se jim to šteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za čl. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini ne ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Druž. države in Kanado \$6.00	Za Čleco in Chicago je.....\$
1 tednik in.....4.80	1 tednik in.....
2 tednika in.....3.60	2 tednika in.....
3 tednike in.....2.40	3 tednike in.....
4 tednike in.....1.20	4 tednike in.....
5 tednikov in.....ni	5 tednikov in.....
Za Evropo je.....\$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v planu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vasej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J. ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, b moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dne Prosveto, to tako naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dot vsoto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo sni datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vse ustmena pojasnila